

1184. b. 13
25

DISSERTATIO MEDICA,
INAUGURALIS,
DE
LEUCORRHOEA.

QUAM,
ANNUENTE SUMMO NUMINE,
Ex Auctoritate Reverendi admodum Viri,
D. GULIELMI ROBERTSON, S.S.T.P.

ACADEMIÆ EDINBURGENÆ Praefecti;
NEC NON
Amplissimi SENATUS ACADEMICI consensu,
Et nobilissimae FACULTATIS MEDICÆ decreto;

PRO GRADU DOCTORIS,
SUMMISQUE IN MEDICINA HONORIBUS AC PRIVILEGIIS
RITE ET LEGITIME CONSEQUENDIS;

Eruditorum examini subjicit
JOANNES SIMPSON, A.M. K
HIBERNUS,

Societ. Phys. Edin. et Phys. Amer. Sod.
Nec non
Soc. Hib. Med. Sod. et P. A.

Ad diem 25. Junii, hora locoque solitis.

EDINBURGI:
Apud BALFOUR et SMELLIE,
Academiae Typographos.

M,DCC,LXXXVII.

DISSECTA THOMEDICA
IN A U G U R A L I S
ALEXANDRO HALIDAY, M.D.

L E U C O R R H O E A

D. GUILLIAMI ROBERTSON, M.D.

43

10. 10.

JOHN L. P. 335

H I B E R N U S

Soc. Hist. Nat. Sci. A. A.

E D I N B U R G H

And B A L F O R & S M I T H

Printed by J. G. Macfarlane
10 A D E L P H I D E S T R E E T
G L A S G O W

Viro Illustri

ALEXANDRO HALIDAY, M.D.

Qui artem Hippocraticam,

Summa cum peritia et felicitate,

Apud Belfast

Exercet,

Quique, ob doctrinam multiplicem et variam,

Et virtutem omnigenam,

Jure nobilitatus est,

Propter benevolentiam in sese suosque

Affidue demonstratam ;

Hanc Dissertationem Medicam Inauguralem,

Ut parvulum

Animi haudquaquam ingrati

Monumentum,

D. D. Cq.

JOANNES SIMPSON.

The Editor

ALEXANDRO HALIDAY, M.D.

Contra Hippocratis

Gummi, seu Resina et Latices

et Resina

Latex

Quod est de Resina, Laticibus et Gummi

Et Resina, Gummi

Latex Resinae et

Tropici Resinae in his Indis

Altera Resina

Altera Resina, Laticibus et Gummi

Et Resina

Altera Resina, Laticibus et Gummi

Altera Resina

Et Resina

Altera Resina, Laticibus et Gummi

Altera Resina, Laticibus et Gummi

DISSERTATIO MEDICA,

INAUGURALIS,

DE

LEUCORRHOEA.

CUM leucorrhoea in sexum, cujus salute nihil nobis carius esse potest, invadat, cumque tam saepe inter medicinam faciendam semet ostendat, et medicamentis potentissimis, ad quae confugi possit, parere recusset, me facillime, quod hoc argumentum in dissertatione inaugurali exequi decreverim, excusatum iri confido. Igitur, prooemio non longius producto, ad inceptum veniam.

Alii auctores alia nomina huic morbo indiderunt. Eum *catarrhum* Ballonius, *destillationem* uteri Laelius, appellat. Qui auctores hodie florent, ii eundem *fluor albus* vel *leucorrhoea*, Anglice *whites*, ob colorem humoris excreti, nominare solent. Hoc ultimo vero nomine saepe parum idonee appellata fuit quaelibet materia serosa, puriformis, vel purulenta, e vagina profusa.

D E F I N I T I O.

Leucorrhoeam hoc modo finivit Sauvagesius: "Hu-
" moris serosi vel flavescentis effluxus ex utero aut
" vagina." Cum vero haec definitio omne profluvium
ex hisce partibus serosum comprehendat, novem morbi
species instituendas curavit, viz. 1. *Leucorrhoeam* ulce-
rosam. 2. *Fungosam*. 3. *Syphiliticam*. 4. *Cancro-*
sam. 5. *Americanam*. 6. *Indicam*. 7. *Schirro-*
dem. 8. *Gravidarum*. 9. *Nabothi*. Ex hisce omnibus A-
mericana et Indica solae a finibus arteriarum uteri, quae
menses profundunt, proficisci videntur. Prima, secun-
da, tertia, quarta, et septima ab affectu alicui uteri parti
proprio oriuntur. Octava nihil aliud est, quam humo-
res, ante foetum exclusum, gradatim effusi, quod mor-
bus vix appellari potest. Ultima non ab utero ipso, sed
a glandulis quae prope ostium ejus sunt sitae, profluit.
Leucorrhoeam vero ad genus *menorrhagia* relegavit Cul-
lenus celebris, quod eam pro vitio catameniorum, cum
fluxu menstruorum nimio conjuncto, eundemve excipi-
ente, habet, et ab iisdem vasis profundi, et per easdem
causas moveri contendit. Cum de hoc leucorrhoeae ge-
nere solo differere decreverim, definitionem ejus adhi-
bere non dubitabo, viz. "Menorrhagia alba sine vitio
" locali in non gravidis."

DE LEUCORRHOEA.

HISTORIA.

Leucorrhoea sub tempus, quo menses profundi incipiunt, circa annum nempe aetatis decimum quartum quintumve, saepissime semet ostendit. Liquor albidus nonnunquam, ante hoc tempus, e vagina profluit, cujus multa memoriae exempla prodenda curavit Hoffmannus. Hoc admodum raro incidit, et, cum fit, humor, me judice, e vasis vaginae effunditur, uterinis nondum adeo dilatatis, ut liquorem etiam serosum transire possint pati. Quinetiam profluvium serosum, quibusdam in exemplis, per totum graviditatis spatium manet, quod a vagina haud dubie descendat oportet, cum ostium uterinum, eo tempore, muco sit occlusum.

Nulla anni tempestate certa, nulla aëris constitutione, circumscribitur. In regionibus frigidis humidisque, et autumnis, saepius, quam quolibet alio tempore, vel aëre sicco modiceque calido, apparet. Nuptae, quae vitam inertem et sedentariam degunt, quae conclavia calida minusque laxa tenent, quae largas liquorum calidorum et enervantium quantitates forbillant, leucorrhoeae magis sunt opportunae, quam eae quae modo diverso agunt.

Mulieres habitus corporei mollis, laxi, et leucophlegmatici, quibus partus difficiliores et protractiores fuerunt,

runt, quibus lochia vel menstrua suppressa, vel immodice profusa, quibus partus frequenter elusus, leucorrhoea corripitur maxime periclitantur. Valentiores et plenae, quibus menses ex intervallis idoneis iustaque quantitate profunduntur, in hunc morbum raro incidunt. Gravitas morbi e quantitate, crassitudine, et colore profluvii, et ex eo, quod habet, spatium est aestimanda. Quantitas magnopere variat, causis morbum facientibus ex toto respondens, in aliis admodum larga, in aliis modica. Crassitudo quoque in diversis aegrotantibus, et temporibus morbi diversis, differt, humore excreto modo crasso et miti, modo tenuiore, speciemque saniei prae se ferente.

Morbus aliquando in pauculos dies tantum, tunc partibus laborantibus cito restituto; aliquando, Hoffmanno teste, in menses, immo annos, nulla injuria gravi sanitati generali illata, manet. Nullum vitae tempus, quo cessat, pro certo monstrare possumus; sed nos minime latet, eum, postquam menstrua profundi desierunt, minus frequenter minusque violenter invadere solere. In plerisque casibus, evacuatio constanter pergit; sed in quibusdam, statis temporibus, repetere notatur, sub tempus, quo menstrua naturaliter profunderentur, semet ostendens, et vicem eorum aliqua ex parte reddens.

Varios colores habet humor profusus. Morbo incipiente, plerumque albidus est, serum mucumve referens, acrimoniae expers. Prout morbus progreditur, flavidus, subviridis, aut subruber, aquae in qua caro fuit lota non dissimilis, evadit. Modo fuscum, modo subnigrum,

DE LEUCORRHOEA.

3

nigrum, quod rarius quidem evenit, colorem sibi assumit. Morbo recente, plerumque mitis et inodorus est, nec dolorem movens, nec cuticulam partibus laborantibus abradens. Eodem vero inveterascente, praesertim si munditiis non satis attente fuerit consultum, tenuis, saniosus, et adeo acris fit, ut partes affectas irritet et inflammet, dolorem et exulcerationes vaginae, tumores labiorum pudendi, aliaque signa molestissima, faciens. Quod effluit, nonnunquam adeo foetet, ut et aegrotam ipsam, et ei adstantes, sensu perquam ingrato afficiat. Cum hoc incidit, fere semper subsunt aliqui affectus vaginae morbidi, ut schirrus, tumores, et ulcera, unde materia foetida proficiscitur.

Cum fluxus nimius fuit, aut inveteravit, notae variae morbidae in omnibus corporis functionibus apparent. In ventriculum invadunt anorexia, concoctio depravata, inflatio, nausea, et non raro alicujus acidi vomitio. Pulsus arteriarum plerumque sunt debiles, exiles, et frequentes, actionem cordis arteriarumque magnopere debilitatam esse demonstrantes. His quoque frequenter accedit palpitatio. Desiderium urinam reddendi crebrum sentit aegrotans, quanquam parum ejus, idque non sine dolore, potest evacuari. Aliquando adeo liberaliter excernitur, ut pondus omnium fluidorum ingestorum excedat. Speciem suam quoque mutat. Plerumque crassa, turbida, et viscida est, non facile sedimentum deponens; quanquam nonnulli ferunt, sedimentum copiosum ab ea nonnunquam praecipitari. Speciem aliquando prae se fert, quasi filamentis pilisve admisce-
retur.

retur *. Appetitio coitus languescit, et animus demissus evadit. Ægrotans dolores dorsi et lumborum, et spiritum difficilem, motu quolibet levissimo excitatum, conqueritur, et partes laborantes nonnunquam adeo relaxantur, ut uterus per os tincæ protrudatur. Prout morbus progreditur et increscit, alia signa, quæ potius pro sequelis morbi sunt habenda, semet in conspectum dant, ut moestitia, animi deliquium, hydrops, marasmus, quæ tandem ægrotam miserandam extinguunt.

S E D E S M O R B I.

Cum auctores nomen *leucorrhoea* omni profluvio ferroso a vagina descendenti indiderint, varios fontes, unde possit manare, ut uterum, vaginam, et vesicam uriniferam, monstrare conati sunt †. De sede vero ejus speciei, quam exequendam susceperim, apud medicos hodiernos magna ex parte convenit. Namque omnes fere uno ore consentiunt, excretionem, quæ leucorrhoeam constituit, ab arteriis uterinis extremis, quæ in statu naturali menses effundunt, proficisci. Hoc facile intelligitur, si animum ad ea, quæ, fanitate uteri substante, eveniant, considerata adjungamus. Arteriae uteri
propriae,

* Manning.

† "Sedes hujus mali est in glandulis, lacunis mucosis, et arteriis minimis in cavitatem uteri vaginaeque dehiscantibus."—Home Prin. Medicinæ.

propriae, valetudine commoda, nonnihil ad fines ante constringuntur, quam menses apparent. Hinc tantum sanguinis in vasis rubris colligitur, quantum ad ea stimulanda, ad nisum haemorrhagicum ciendum, et ad sanguinem e finibus eorum in cavum uterinum hiantibus expellendum necessarium est. Cum primum arteriae satis dilatantur, vis circuitus in iis diminuitur, et ostia exhalantibus brevi iterum occluduntur. Si vero, ob nimiam distensionem, vel quamlibet aliam causam, praeter naturam laxa evadant, et contractilitatem amittant, tantum aberunt, ut semet ex toto constringant, ut, contra, plenam contractionem versus tantummodo accedant, eandem minime absolventia. Quanquam igitur partem sanguinis rubram non transmittunt, partem tenuiorem et serosam retinere nequeunt, quae, in posterum, in uterum effunditur, *fluorque albus* appellatur. Hanc sententiam, in quam concessi, in primis probabilem efficiunt leucorrhoea paulo ante, vel statim post menstrua profusa, et non alio tempore, semet vulgo ostendens, menses ipsi quantitate diminuti, et colorem pallidiorem, pro auctu floris albi, sibi gradatim affluentes. Quinetiam, cum fluor albus sub tempus menstruum accedit, nonnihil materiae serosae in duos primos dies, deinde sanguis in tertium et quartum, et aliquid serosum iterum in quintum et sextum, excernitur. Hanc opinionem quoque ulterius firmant, hic morbus foeminas, quae menorrhagiae a causis uterum debilitantibus mananti patent, infestans, et iidem omnino effectus inde profluentes. Hoc insuper leucorrhoeam a
fonte

DE LEUCORRHOEA.

fonte memorato proficisci testatur, quod nullis vitii uteri vaginaeve localis, quod profluvium eam referens facere posset, notis stipatur. Si denique notae singulares, quae affectus uteri topicos antecedunt, ante profluvium sese non ostendunt, quales sunt uteri prolapsus, schirrus, et signa inflammationis quae suppurationes uterinas praecedunt, fluxus haud dubie a finibus arteriarum, quibus uterus instructus est, profluat necesse est. Quo hancce opusculi partem ad finem perducam, Manningius, Hoffmannus, multique alii auctores, qui summam in medicina claritudinem sibi compararunt, opinioni modo traditae fuerunt assensu. Hoffmannus, de hoc morbo differens, inquit, “Nihil itaque dubii est, quin per eadem vasa, vias et poros fluxus materiei mucidae contingat, e quibus ipse menstruus sanguis fertur.”

DIAGNOSIS.

Inprimis necessarium est, ut medicus unusquisque morbos, inter quos multum similitudinis intercedit, a se invicem accurate secernat, alioquin aegrotantibus suae curae commissis injuriam inferre periclitabitur, dum iisdem raro medebitur. Hoc nullibi, quam in leucorrhoea, majoris momenti est, quoniam gonorrhoeam et leucorrhoeam rite distinguere non valere, et medici existimationi et aegrotantis saluti famaeque magnopere noceret. Signa igitur utriusque morbi attente diligenterque

genterque consideranda sunt, ut eos a se invicem pro certo clareque dignoscere valeamus.

Leucorrhoea proVectior tantum cum gonorrhoea confundi periclitatur; namque, sub initia, diagnosi minime difficilis. Gonorrhoeam incipientem semper comitantur notae inflammationis pudendorum, quales sunt ardor urinae, labia naturalium intumescencia, leves exulcerationes *. In leucorrhoea, contra, haec inflammationis signa desunt, et aegroti dorfi lumborumque dolorem et debilitatem queritur. Cum gonorrhoea profluvium constans evasit, diagnosi difficilior est. Unam vero ab altera hoc aliqua ex parte discriminabit, quod quantitas menstruorum in gonorrhoea paululum tantum imminuitur, quod, contra, in leucorrhoea menses vel ex toto cessant, vel multo parcius profunduntur. Quod in hac, quam quod in illa, destillat, multo copiosius est, et cum fluor albus adeo inveteravit, ut humor, acris redditus, partes erodat, ardor urinae, quam in gonorrhoea, est multo minor. Magna debilitas, dorfi lumborumque dolores, veneris averfatio, concoctio alimenti depravata, et signa similia, ad diagnosin clariorem reddendam nonnihil conferunt.

Cum leucorrhoea et gonorrhoea in eadem muliere conjunguntur, eas accurate distinguere in primis difficile est, praesertim si aegroti nobis verba dare volet, vel si gonorrhoea levis erit, et foeminam infestare consuevit

B

fluor

* "The matter in gonorrhoea is discharged from little excretory ducts about the clitoris." Manning.

fluor albus; namque, rebus ita se habentibus, morbum non aliunde proficisci sibi persuadebit. Baglivius notam memoriae prodidit, unde, eo iudice, medici, in posterum, unum morbum ab altero pro certo secernere valerent. "Pete," inquit, "a muliere, an, superveniente
"menstruo sanguinis fluxu, persisterit quoque eodem
"tempore fluor ille albae materiae; si dicat quod sic,
"significato eidem, quod morbus, a quo divexatur, sit
"gonorrhoea Gallica; si vero, durante menstruatione,
"fluor albus evanescat, et, eadem finita, denuo regredi-
"atur, pro ceto habeas mulierem fluore uterino labo-
"rare." Fidem vero huic signo diagnostico habere non possumus, quod haud dubie est fallax. Namque humor, qui in leucorrhoea profluit, sanguine adeo tingi potest, ut per fluxum menstruorum cessasse videatur. Et in gonorrhoea, quae a glandulis vaginae proficiscitur, sanguis menstrualis viro venereo adeo admiscetur, ut hoc ab illo nequeat distingui. Hoc in casu igitur a muliere prudenter rogandum est, ut non nobis, excretionem usitatam esse affirmando, imponat, sed, contra, rem totam candide confiteatur. Si nupta sit, maritus forsitan dubietatem tollere valebit. Cum vero eam sine causa suspicere existimationem medici magnopere lacerare periclitetur, res admodum caute prudenterque investiganda.

Leucorrhoeam ab humore ex ulceribus uterinis profluente secernunt, quantitas excreta, quae in leucorrhoea major est; causae, ulcera enim raro oriuntur, nisi utero injuriam intulerunt partes difficiliore, manus obstetricis

stetricis violenta vel vis in placenta extrahenda adhibita; notae comitantes, namque ulcera dolore regionis uterinae, et signis suppurationis communibus stipantur, quae utraque in leucorrhoea defunt.

Affectus uteri cancrosos a leucorrhoea facile distinguunt, dolores regionis uterinae acuti et lancinantes, quos pressura intendit, et humoris excreti indoles, qui in cancro colorem admodum fuscum vel subnigrum, et odorem foetidissimum, semper habet. Haec vero signa in leucorrhoea non apparent.

CAUSA PROXIMA.

Si causas morbi remotas, quae postea sunt commemorandae, diligenter consideremus, si animum ad eam medendi rationem, quam experientia reiterata efficacissimam esse monstravit, perpendendam adjungamus, sine ulla dubitatione pro causa leucorrhoeae proxima possumus habere laxitatem vasorum uteri extremorum, et praesertim arteriarum exhalantium, quae in statu naturali menstrua in cavum uterinum effundunt. Quicumque effectus hujusce causae proximae attentus examinabit, is omnia signa supra recensita facile exponere valebit.

CAUSÆ

CAUSÆ REMOTÆ.

Hæc numerosissimæ sunt, et a se invicem admodum differunt. Aptè tamen dividi possunt, 1. in eas, quæ totum corpus, et 2. in eas, quæ uterum præsertim afficiunt. Ad priores autem relegari potest *frigus humiditati adjunctum*. Haec causa vim magnam non habere non potest, quoniam humiditas corpus relaxat, et frigus eodem tempore perspirationem imminuendo plenitudinem vaporum adauget. Excretionem una autem diminuta, cursum humorum insolitum ad alia organa corporis excernentia fieri, et uterum, si qualibet causa fuerit relaxatus, æque facile, ac alias partes, inde affici posse, compertum habemus. Vix potest dubitari, quin hæc sit causa frequens remota, si nobiscum reputamus, incolas regionum, quæ humidae frigidaque sunt, leucorrhoeae in primis patere. Mulieres Batavae, exempli gratia, ei plurimum objiciuntur, haud dubie ob frigus æris et humiditatem, quæ ad excretionem uterinam augendam non parum conferunt. Eandem propter rationem sæpiissime autumno morbus invadit, cum calores æstivi cessarunt, et coelum, quantum et calorem et frigus, et siccitatem, et humiditatem spectat, variabile esse coepit. Vita iners et sedentaria, cui somnus protractior accedit, corpus leucorrhoeae opportunum efficere

cere periclitatur; quoniam non tantum systemati vigorem diminuit, sed ortui quoque plenitudinis favet, quae huic morbo fundamenta saepe jact. Hoc frequenter in causa esse, cur morbus sexum foemineum infestet, hinc plane apparere videtur, quod raro in mulieres rure viuentes duroque labori assuetas invadit. Causis remotis jure accensentur cibi tenuiores et aquosi, vel res glutinosae concoctuque difficiles, quales sunt pisces, farinacea, legumina, quae chylum corporis nutrimini parum aptum edunt. Insuper, multa ex hisce alimentis inflationem movent, et vires ventriculo convellunt. Hinc et morbum excitant, et gravitatem ejus intendunt. Idem de liquoribus calidis et relaxantibus, ut spirituosus, infusus theae et coffeae, similibusque, dici potest. Balnea calida frequenter adhibita et sudorifica pro noxis quoque habenda. His adjiciendi sunt affectus animi multi, quales sunt amor, anxietas, melancholia, &c. Quantum ad omnes hasce causas attinet, hoc silentio minime praeterendum est, quod eo tempore potentissime agunt, quo menstrua profundi consuerunt, cum humores copiosius violentiusque uterum versus feruntur.

Causarum, quae uterum praesertim afficiunt, perquam magna varietas est. Huc possunt referri casus graviores nifusque totius corporis, menses vel lochia nimia. Certa sanguinis quantitas, menstruis rite provenientibus, effusa valetudini sexus foeminei commodae et utilis et necessaria est; si vero evacuatio sit nimia, vasa uteri, per copiam sanguinis adauctam praeter naturam distensa, potestatem semet contrahendi, et elaterem eo usque amittunt,

mittunt, ut pristinas diametros nequeant recuperare. Hinc partem sanguinis rubram retinent, sed serum, quod multo tenuius est, elabi patiuntur. Menses obstructi atoniam forsitan generalem, plenitudine stipatam, dum fines arteriis uterinis spasmodice constringuntur, inducunt. Hicce spasmus vero potestati propellenti adeo obstitit, ut ex toto nequeat superari, et hinc fluxus humoris ferofi proficiscitur. Quae abortus partusque difficilior in fluore albo excitando praestant, ea actionem fluxus menstruorum immodici tantopere referunt, ut nihil explicationis sibi propriae requirant.

Coitus immodicus, multis in exemplis, causa praecipua esse videtur, quae morbum excitat, et meretrices ei magis, quam aliae, haud dubie obijciuntur; rem vero semper ita sese habere haudquaquam assererem, namque virgines viduaeque morbo frequenter colluctantur, in quibus haud dubie aliqua alia causa quaerenda. Venus certe vim potenter stimulantem habet, quae uterum aequae, ac reliquas partes, irritat. Ita impetus humorum major uterum versus fit, et vasa adeo turgescunt, ut inde multum detrimenti non capere non possint. Alvus constanter adstricta, utpote quae nifus inter stercus excernendum violentiores moveat, ad leucorrhoeam excitandam eodem modo, quo venus immodica, conferre videtur irritatione a recto, ut a vagina, ad uterum usque diffusa. An ascarides, rectum irritantes, similem effectum edere valent? Eas hoc praestituras esse opinor; namque a medico, cui fides tuto potest haberi, accepi, se, in multis leucorrhoeae, quae curaverat, exemplis,

emplis, aegrotam vermibus quoque laborare fuisse suspicatum. Vermiculos expellendi consilio, purgantia valentiora praescripsit, quae numerum eorum non parvum evacuarunt. Hoc modo fluorem album imminuit, et purgantia reiterando eundem saepe ex toto depulit. His in casibus ratio non deest, cur concludamus, vel ascarides fluorem album fecisse, vel et hunc et illas ab aliqua causa communi profluxisse. Conjectura posterior magis probabilis esse videtur, quod perspectum habemus, quodlibet irritamentum recto applicatum uterum facillime esse affecturum, et cursum humorum adauctum ad partem facturum, ut in his amenorrhoeae exemplis videre est, quibus talia purgantia data medentur, qualia rectum potissimum irritant. Hoc insuper in causa est, cur in hanc sententiam lubentius concedam, quod cum ea, quam Cullenus in *Primis Lineis* tradidit, consentire videtur: “The leucorrhoea depends chiefly upon laxity, yet it may be produced by irritations inducing that laxity, and seems always to be increased by irritations applied to the uterus.” Irritamentum autem recto admotum, ob viciniam partium, cum utero communicabitur, et eisdem effectus, quasi utero ipsi recta applicaretur, edet. Abortus partusque difficiliores eodem modo, quo profluvium menstruorum immodicum, vasa uterina praeter naturam distendunt, et Astruc * affirmat, puerperas, quae fluxum lactis cohibuerunt, et eas, quae infantes suos lactare inceperunt et nimis mature destiterunt, leucorrhoeae patere. Hoc au-

tem

* Lib. 1. cap. 10. § 2.

tem modo sequente explicari posse videtur. Cursus sanguinis, uti omnes norunt, ab utero post partum ad mammas fieri solet. Si statim breviter a partu cohibetur, qui impetus humorum ante partum uterum versus fiebat, is restituitur, et vasa uteri tunc, post distensionem quam, graviditate substante, subierant, nondum adeo recuperarunt, ut ei satis obistere queant. Propter quod, humor serosus ex arteriis uterinis profundatur necesse est.

P R O G N O S I S.

Nihil ob stare videtur, quo minus affirmemus, hunc morbum plerumque aegrotantibus plus molestiae, quam periculi, inferre. Et licet, plurimis in exemplis, diu maneat, et medicamentis aegre pareat, pertinax et sublato difficilis; per se tamen aegrotam raro occidit, nisi alios morbos excitaverit, qui frequenter quidem sunt funesti. Quo recte de periculo fluoris albi judicemus, multa, praesertim sequentia, sunt attendenda:

1. Gravitas signorum.
2. Spatium, quod morbus jam habuit.
3. Quantitas qualitasque profluvii.
4. Valetudo aegrotae, antequam morbus invasit.
5. Conditio menstruorum.

Periculum morbi e violentia signorum, praesertim eorum quae debilitatem functionum vitalium et animalium

um indicant, est aestimandum. Si ventriculus non multum afficiatur; si pulsus arteriarum non multum debilitentur, sed magna ex parte validi plenique sint; si spiritus sit facilis, et si parum tumoris in cruribus semet ostendat, causa est, cur morbum remediis idoneis cessurum esse credamus. Si vero functio concoctionis multum imminuatur, si ictus arteriarum debiles, celeres, tremulique sint, et si spiritus celeriter trahatur, et facile magis acceleretur, non parum metus est, ne aegroti vi morbi tandem rapiatur.

Quantum ad spatium, quod morbus jam habuit, attingit, quivis facile intelliget, signa, quo diutius manserit, graviora fore, et curationem difficilior esse receptura. Omnia morbi signa, praesertim debilitatis, pro spatio ejus augentur. Pro hoc mens aequae, ac corporis, afficitur; namque aegrotantes moestae et melancholicae evadunt. Quantum autem affectus animi tristes ad morbos, praesertim uterinos, et excitandos et augendos conferant, neminem latere potest. Igitur omni ratione agendum est, ut vel his venientibus occurramus, vel substantias tollamus. Si morbus inveteravit, et febrem lentam, hydropem, marasimum, prolapsum uteri movit, multum periculi timendum. Si morbus, contra, non diu mansit, et signa modo memorata absunt, curatio facilius citiusque absolvetur.

Quod ad quantitatem et qualitatem profluvii spectat, quae periculum ostendunt salutemve promittunt, si quod effluit modicum, viscidum, mite, et subalbidum est, aegrotam ad sanitatem tandem reductam iri sperare licet;

minus vero spes salutis affulget, si copiosum, tenue, et saniosum est, si colorem subviridem, flavum, vel subrubrum, si odorem foetidum, si dotes acres habet, adeo ut partes, super quas labitur, exulceret. Signa postrema vel utero ulcerationem intentant, vel eam jam incidisse testantur. Insuper, omnes fere auctores, ab Hippocrate ad seculum nostrum usque, fluxum album conceptioni inimicum esse contendunt. Pater medicinae venerandus quod sequitur memoriae prodit. "Quae
 "præhumidos uteros habent, non concipiunt; extinguitur enim in iis genitura." Si vero nihilominus foemina, levi leucorrhoea laborans, concipiat, ob causas, quae aliam nulla ex parte moverent, abortum facere periclitatur, vel si partum servat, quod edit, debile minimeque sanum.

Qualis aegrotantis valetudo, antequam in morbum incidit, fuerit, attente considerandum est. In junioribus, quarum arteriae uterinae plus contractilitatis habent, profluvium minus periculi habet faciliusque depellitur, praesertim si menorrhagia non laborarunt, si comoda valetudine usae fuerunt, et si vitam sedentariam ignavam non egerunt. In illis, contra, quae aetate proVectiores sunt, quae profluviiis uterinis nimis obiectae fuerunt, quae constitutionem corpoream debilem delicatamque habent, relaxatio uteri non tam facile removetur, et curatio absolvitur.

Ratio denique conditionis menstruorum nunquam non habenda. Si haec ex intervallis idoneis proveniant, iustaque quantitate fluant, promittunt morbum non

diu

diu esse mansurum, vel saltem non multum periculi inde oriturum. Si vero immodica sint, fundamenta morbo, laxitatem uteri augendo, longo et vehementi jacent.

RATIO MEDENDI.

Consilia autem medendi tria esse videntur :

I. Impetui humorum ad uterum facto occurrere.

II. Tonum systemati universo, et utero potissimum, reddere.

III. Quaedam signa graviora levare.

Quantum consilium primum spectat, ei varia accommodantur, in primis causas remotas, cum hoc fieri potest, praesertim eas quae cursum sanguinis ad uterum faciunt, vitare. Ratio hoc faciendi ex enumeratione earum, quam in parte hujusce dissertatiunculae priore tradendam curaverim, satis manifeste apparebit. Huic consilio respondebit, alvum purgantibus lenioribus solutam tenere. Quicumque medicinam labris primoribus gustavit, is optime novit, omnino esse necessarium, cum unam secretionem imminuere volumus, ut aliquam aliam adaugere conemur. Cum autem humor in leucorrhoea profusus sit serosus, causa non deest, cur excretionem similis naturae ex intestinis vicem ejus praestitutam esse speremus. Quidam medici efficaciam lapii

lapii in exemplis hydropis notando inducti, et profluvium leucorrhoeae proprium ejusdem naturae esse ponentes, id, ut in auxilium hujus promptum, laudarunt. Caeterum, judicio nostro, purgantia leniora ei anteponenda sunt, quod mulieres, quae hoc morbo colluctantur, admodum debilitari consueverunt, et id virium, quod iis superest, per actionem remedii violenti et ancipitis consumere absurdum foret. Igitur purgantia leniora sunt adhibenda, qualia sunt magnesia, oleum ricini, vel sales medii. Pulvis vero rhabarbari, cum non parum astringentis potestatis et amaritudinis, quae alteri quoque consilio conveniunt, possideat, omnibus reliquis forsitan anteferri debet. Hoc medicamentum substantia, si hanc ventriculus ferre possit, vel, si debilis et irritabilis sit, sub forma tincturae dari potest. Ex aqua cinnamomi, quae et saporem ejus celat, et ventriculo gratius efficit, commode solet praescribi. Manningius easus mentionem facit, ubi mercurius, sub initium morbi, successu cum prosperrimo datus fuit. Hoc remedium vero non tam saepe in usum fuit revocatum, ut aliquid pro certo de actione ejus valeamus referre.

Cum fructu adhiberi possunt emetica, quoniam non tantum ventriculum sordibus, quibus oneratur, quaeque multum molestiae aegrotanti faceffunt, purgant, sed diversa organa secermentia stimulant, faciunt ut humores in omnes partes aequaliter diffundantur, et cursus eorundem ad superficiem revocetur. Varia hoc consilio fuerunt praescripta, praesertim vitriolum album, ipecacuanha, et ex antimonio praeparata. Reliqua his po-

stremis posthabenda sunt, quod emetica ex antimonio confecta perspirationem magis, quam caetera, augent, et eodem tempore non minus efficaciter ventriculum purgant. Quod praeparatum in usu vulgari est et consilio optime respondeat, est tartarum emeticum, quod dosibus nauseam tantum movere valentibus dari debet.

Quanquam humores serosi per intestina expeditissime evacuantur; per excretionem urinae et perspirationis tamen quoque expelli possunt. Eos vero per vias uriniferas evacuare conari in curatione fluoris albi parum tutum et efficax esse fuit existimatum; namque non pauci medicorum sibi in animum induxerunt, medicamenta diuretica, utpote quae dotibus stimulantibus sint praedita, vasa uteri non leviter movere, et igitur, una cum fluxu urinae, morbidam evacuationem augere periclitari. Quantum ponderis haec opinio habere mereatur, non bene scio; sed exploratum habet unusquisque medicus, cursum partium tenuiorum humorum ab omnibus partibus corporis internis ad spiracula cutis cum commodo fieri posse. Ob hanc rationem, ad medicamenta diaphoretica in curatione fluoris albi saepe cum fructu fuit deorsum. Cautè vero dentur, quod nimis liberaliter distansive adhibita morbum, debilitatem augendo, peiorem efficere periclitantur. Confugiatur igitur ad diaphoretica leniora, qualia sunt decocta sassafrae, guaiaci, et sarsaparillae, quae, Manningio teste, effectus insigniter salutares edunt, ex aqua calcis parata. Quantum aqua calcis ad principium ex hisce plantis, in quo virtus earum

earum refideat, extrahendum conferat, statuere ne-
 queo; sed non opinari non possum, aquam communem
 aequae efficacem fore, praesertim cum calcem non par-
 vam, inter coquendum, aëris quantitatem recipere oport-
 eat, unde potentia aquae calcis multum debilitabitur,
 forsitan ex toto iners reddetur. Antimonium et ex eo
 praeparata talibus dosibus, quales diaphoresin possunt
 movere, adhibeantur; namque nihil certe iis utilius
 esse potest. Quo impetus sanguinis ad cutem revoce-
 tur, indusium e panno laneo confectum proxime cutem
 gerat aegrota, et, si fieri potest, in aëre sicco puroque
 degat.

Cum fluor albus a menstribus suppressis, vel qualibet
 injuria externa, fuit profectus, detractio sanguinis, sub
 initium, distensionis vasorum uteri tollendae, et circui-
 tus sanguinei expeditioris reddendi causa, conveniet.
 Si vero morbus ab aliqua alia causa ortus fuerit, vel a-
 deo gravis evaserit, tamve diu manserit, ut vires corpori
 convulserit, quo in exemplo humores tenues et aquosi
 sunt, evacuatio partis sanguinis globularis noceat necesse
 est. Hanc doctrinam experientia ipsa sustentat, quae
 leucorrhoeam, scalpello imprudenter adhibito, manifeste
 et evidenter adauctam esse testatur.

Evacuationes ab arte petitae, ut fonticuli et setacea,
 laudibus elatae fuerunt, cum constitutio corporea auc-
 tum excretionum naturalium frequentem vel diuturnum
 tolerare nequit. Haud dubie mirum in modum pro-
 sunt; sed, ob exiguam quam evacuant quantitatem,
 melius ad renovationem humorum feroforum accen-
 dam,

dam, quam ad eosdem ulla magna quantitate collectos exhaustiendos, accommodari videntur. Morbum tamen aliqua ex parte levant, et exitum humoribus serosis, excretionibus naturalibus non diminutis, suppeditando pro certo juvant.

Secundum consilium absolvimus, vel tonum systemati universo, et utero potissimum, adstringentibus reddimus. Adstringentia autem suppeditat regnum vegetabile vel minerale. E vegetabilibus, multa et varia in usu fuerunt, ut bistorta, tormentilla, gallae, &c. quae potentia esse videntur et tam innocua sunt, ut quantitate minime exigua dari, et in tempus diuturnum continuari, possint. Caeterum cortex Peruvianus adstringentibus vegetabilibus palmam manifeste praeripit, et folius fere in usu est, praesertim cum morbus a relaxatione universa proficiscitur, vel cum ea conjungitur. Virtutes ejus ab aromatico, amaro et adstringente principio pendere videntur. Idonea quantitate datus appetitum adauget, canalem alimentarium roborat, acorem et inflationem praecavet aut corrigit, ictus arteriarum pleniores et validiores efficit, et gradatim signa debilitatis tollit. Larga quantitate et sub pulveris vel electuarii forma semper datur; namque vires ventriculi multo potentius in eum, quam quilibet liquor extra corpus, agere videntur. Si sub forma pulveris vel electuarii sumatur, virtutes ejus integerrimae sunt et plenissime agunt; si vero ventriculus adeo debilis sit, ut neutram formam ferre valeat, cum fructu potest decurri ad tincturam, vel forsitan ad infusum pulveris ex vino Burdegalsi.

galeni. Hujus tribus libris uncia illius una adjicienda. Hoc, cum virtutes utriusque medicamenti consociet, tincturae forsitan praestat.

Quaedam potentissima adstringentia, alumen potissimum et ferrum, mortalibus sufficit regnum fossile.

Alumen est tutissimum et efficacissimum adstringens. Solutu facile celeriter agit, et unum est ex hisce adstringentibus, quae actionem suam in systema universum diffundunt. Citius et minore dosi agit, quam adstringentia vegetabilia, minus nocet, minus stimulat, et bonos effectus latius diffundit, quam metallica. Forma pulveris, exiguae sanguinis draconis terraeve Japonicae quantitati admisti, vel electuarii cum cortice Peruviano, dari solet.

Praeparata e plumbo fuerunt adhibita. Potenter quidem agit hoc metallum; cum vero potestas nocentissima ei insit, id caute adhibere, vel usum ejus internum forsitan ex toto expellere debemus. Cuprum, utpote quod vomitionem excitet, iisdemque, quibus plumbum, effectibus stipetur, repudiandum.

Ferrum reliquis metallicis adstringentibus praestare merito existimatur, quod neque vim cupri stimulantem, neque nocentem plumbi, habet, et igitur saepius, quam unum vel alterum, adhibetur. Limatura hoc consilio dari potest, quod virtutes ejus medicae per acidum viscerum primarum extrahentur. Cum vero in votis est, ut actio ferri celerior sit, rubigo vel sal iis anteponendum. Haec medicamenta quidem mulieribus, quibus sit constitutio corporis irritabilis, primas vias aliquando

turbant

turbant. Rebus ita se habentibus, cum pauculis laudani liquidi guttis sunt conjungenda. Tinctura est forma idonea, melius, quam duo praeparata modo posita, ventriculo sedet, et facilius sanguinem ingreditur. Quinetiam liquor, ex quo ferrum dissolutum est, quibusdam in exemplis efficaciae medicamento nonnihil adjicere potest.

Aquae minerales ferro imbutae eosdem effectus edere videntur, ut Bathonienfis, Spadana, Hartfieldienfis, &c. Cum vero nobiscum reputamus, quam exigua ferri portio hisce contineatur, quantoque major alia sub forma, iisdem bonis effectibus minime editis, dari possit, curationes, quas fontes chalybeati absolvere dicti sint, exercitationi, oblectamentis variis, aërique puro potius, quae usum eorum comitantur, quam ferro ex aqua soluto, tribuere volumus.

Quantum ad regimen attinet, vix ullus morbus plus attentionis requirit, quam fluor albus; omnia enim remedia, utcunque salutaria sint, sine hoc parum efficacia esse reperientur. Quantitas cibi potissimum respicienda. Temperantia adeo necessaria est, ut haec sola morbum saepe sustulerit. Vasa uterina tonum suum recuperare nequeunt, dum diaeta pleniore distendi pergunt. Non tantum quantus, sed qualis sit cibus, magnopere refert, praesertim cum aegrota magna debilitate laborat. Hoc in exemplo, alimenta multum nutritivis habere, et concoctu facilia esse debent. Hujusmodi sunt omnia genera carnis tenera. Assentur potius, quam coquantur. Caseus, cibi saliti, acida, et ple-

raeque substantiae vegetabiles vitari debent, quod, ventriculo et intestinis relaxatis, aegre concoquuntur. Inflatio quoque per dietaem vegetabilem facta alia causa est, cur alimentis hujuscemodi debeat diligenter abstineri. Potio aegrotantis sit aqua Bristolienfis, Pyrmontana, vel calcis, cui aliquantum vini rubri Lusitani vel Burdegalenfis accessit. Unum duosve vini meraci cyathos interdum sumere potest. Ei usu theae, coffeae, et omnium liquorum spirituosorum, quoniam ventriculum debilitant, ex toto interdicatur. In mulieribus, quibus corpora tenuiora sunt, et in quibus morbus a debilitate universa proficiscatur, diaeta lactea sola stricte et constanter adhibita leucorrhoeam nonnunquam depellit, postquam multa medicamenta incassum fuerunt adhibita. Si lac ventriculo aegrotantis non bene sedeat, cremor tolli potest, et quod superest tanto aquae calcis, quantum pondus suum dimidium adaequat, admisceri. Omnes liquores e byne confecti, quod aërem in ventriculo evolvunt et acescunt, plerumque nocent. Hinc tamen, me iudice, excipi potest cerevisia Londinensis, quae Anglice *porter* appellatur, praesertim vetustior et bene lupulata.

In hoc et in omnibus aliis morbis a laxitate et debilitate proficiscentibus, balneum frigidum est remedium excellentissimum. Appetitum adauget, pulsus arteriarum validiores et pleniores efficiens, corpus stimulat, perspirationem liberiores, animum erectionem et alacriorem reddens. Si vero aegrotae vires magnopere convulserit morbus, remedium tam valens ferre nequit; in hoc ex-

emplo

emplo enim Cullenus * notavit, lavationem frigidam corpus debilitare. Cum balneum in usum revocari potest, mane, ventriculo inani, adhibeatur. In eo brevi tempore tantum maneat aegrotans, deinde aliquam exercitationem adhibeat. Mari potius, quam aqua communi, lavetur, quod marina superficiem corporis magis stimulat, quod temperies ejus magis aequabilis est, et quod effectus aëris puri frigidiq̃ue cum aquae propriis conjungit. Si aegra semet validiorem evadere sentiat, si corpus sensu caloris grato afficiatur, si ictus arteriarum validiores et pleniores fiant, si cutis humiditas oriatur, remedium idoneum est, et in usu ejus perstari debet. Si, contra, aegrotans sensum frigoris sentiat, si rigor diuturnus usum ejus excipiat, si pulsus arteriarum magis debiles et celeriores evadant, et syncope accessura esse videatur, nocebit. Si horum ratio rite habeatur, balneum frigidum haud dubie remedium utile est, et saepe adversus morbum efficax esse reperitur, postquam medicamenta interna nihil profecerunt.

Exercitatio modica in fluore albo, et in omnibus morbis a debilitate ortis, prodesse consuevit, quanquam hae ejus species, quae artus inferiores nimis exercent, pro violentia spatioque nocent, quod impetum sanguinis nimium ad vasa uteri faciunt, et distensionem eorum adaugent. Reliquis ejus generibus praestare videtur equitatio, quoniam corpus parum fatigat, animum, varia oculis constanter objiciendo, magnopere oblectat, aliquantum

* Vide praelect. de usu practico.

quantum attentionis requirit, et excretionem cutaneam, nec pulsibus arteriarum frequentioribus redditis, nec respiratione impedita, promovet. Sin aegrotā, propter debilitatem, equitatione nequeat uti, rheda aperta super viam laevem vehere in locum ejus suffici potest. Quantum ad exercitationem in genere attinet, haec e memoria non excidant. Prius lenis fit, deinde gradatim augeatur. Nunquam nimis diu continuetur, et semper citra sudorem et defatigationem fit. Ventriculo vacuo et aëre a frigore et humiditate immuni, et igitur manente jentaculum sumptum, vel ante meridiem, adhibeatur. Nonne navigatio, si commode adhiberi posset, in leucorrhoea prodesset, quoniam systema roborat, appetitum promovet, et perspirationem auget?

Tonum utero restituimus usu liquorum in vaginam immisforum, balneo frigido certisque remediis stimulantibus, quorum actio vesica potissimum circumscribitur, sed consensu partium cum utero communicatur. Injectiones et applicationes topicae in fluore albo, potissimum recente, magnopere profunt. Neglectus universus, in quem haec remedia inciderant, ab Hoffmanno merito reprehensus est. Mulieres modestae quidem ea averfabuntur, sed efficacia eorum tanta est, quanta non immerito facit, ut omnia alia iis posthaberi debeant. In iis casibus, qui a debilitate vasis uterinis propria, quam in iis qui a relaxatione totius corporis proficiscuntur, utiliora esse videntur. Usus eorum magnam prudentiam plane deponit, quoniam quibusdam in exemplis aliquantum inflammationis uteri facere, et ita quantitatē

tatem profluvii augere possunt. Quo huic incommodo occurratur, liquores immittendi e nulla re aliquid acrimoniae habente conficiendi sunt, quantitate unam duasve uncias non excedente adhibendi, et saepe reiterandi. Quilibet liquor modice adstringens, ut solutio aluminis diluta, libere potest adhiberi. Cum fructu decurri potest ad tincturam rosarum, infusum theae viridis, balsamumve traumaticum dilutum. Si ulcera partis subsunt, melle rosarum ex aqua calcis dissoluto injecto purganda sunt. Nonnihil hujusce rei detergentis adstringentibus apte admiscebitur.

Fumigationes e vaporibus myrrhae, mastiches, olivani, aliorumque gummi multum resinae habentium, vaginae applicatae, a quibusdam auctoribus laudantur, qui se complures casus novisse affirmant, ubi commodum insigne usum earum fuit consecutum. Frequenter reiterandae sunt, et multum curae adhibendum, ne aegroti frigus postea colligat. Hoffmannus ut decocta diversarum herbarum, ut origani, chamomaeli, &c. regioni uterinae, et decocta earundem herbarum e vino rubro inguinibus, sub tempus cubitum eundi, quae ibi totam noctem manere permittenda sunt, admoveamus hortatur. Caeterum haec remedia nunquam tam diu applicata fuerunt, ut de effectibus eorum rite posset judicari.

Quaedam e balsamis nativis, qualia sunt terebinthina, balsamum copaibae, et alia, a nonnullis auctoribus, ut in auxilium fluoris albi promptissima, summis laudibus fuerunt elata. Efficaciam eorum quidem experientia confirmat.

confirmat *. Qua ratione agant, explicatu difficile. Vi adstringente non agunt; nam nullam hujuscemodi virtutem habent. Non improbabile esse duco, balsama in his casibus inflammationem laxi vasis inferendo agere, quae contractionem illis et firmitatem conciliat. Haec conjectura hoc corroboratur, quod cantharides fluorem album sustulerunt, et optime novimus eas in cervicem vesicae agere, unde stimulus ad uterum diffunditur, tonumque ei aliqua ex parte restituit. Haec stimulantia caute adhibere debemus, quoniam in primis difficile est inflammationem accurate metiri, et dosin ei ejus gradui, quem excitare vellemus, pro rata ratione accommodare †. Effectus salutes epispasticorum regioni lumborum in passiva menorrhagia applicatorum, eadem in leucorrhoea non minus profutura esse probabile efficiunt.

Cum per remedia supra comprehensa curationem absolvere non possumus, proximum est, ut signa graviora levare conemur. Durities alvi enematis, prout necessitas postulat, reiteratis, vel uno duobusve tincturae rhabbari cochlearibus sub tempus cubitum eundi sumptis tolli potest. Dolor lumborum pannis ex aceto aquaque commistis intinctis, et parti laboranti applicatis, vel remotus fuit, saltemve levatus. Sin graviter urgeat somnumque arceat, opiatum singulis noctibus cum com-
modo

* Vide Culleni Mat. Med. p. 224.

† Dr Dickson quosdam casus memorat, in quibus urinae incontinentia epispasticis ossi sacro applicatis fuit sanata.—Med Obs. p. 102.

modo fumi potest. Pleraque aegrotantium, quae fluore albo colluctantur, saepe cardialgia eo usque vexantur, ut omnia ingesta ad acorem brevi proclivia evadant. Rebus ita se habentibus, absorbentia indicantur. Ad acorem ventriculi corrigendum accommodatur aqua calcis. Magnesia vero reliquis haud dubie praestat. Pauculae guttae sp. c. c. pyrosin fere semper depellunt. Si vinum in ventriculo coacescit, vinum adustum spiritusve sacchari ex aqua dilutus in locum ejus substitui potest. Si profluvium adeo acre est, ut partes erodat, ardoremque urinae faciat, injectiones e substantiis mucilaginosas confectas, quales sunt gummi Arabici mucilago, infusumve feminis lini cui laudanum fuit adjectum, uti partes ab acrimonia fluxus rite defendantur, praescribere conveniet.

F I N I S.

THE LANCET

THE LANCET is a weekly medical journal published in London. It is one of the most influential and oldest medical journals in the world. The journal covers a wide range of medical topics, including clinical medicine, surgery, pathology, and public health. It is known for its high standards of scientific rigor and its commitment to providing accurate and up-to-date information to the medical community. The journal is published by the Lancet Publishing Group, which is part of the Elsevier publishing house. The journal's content is reviewed by a panel of experts in the field, ensuring that it is of the highest quality. The journal is also known for its distinctive layout, which includes a large, bold title at the top of each page and a variety of illustrations and diagrams. The journal is available in both print and online formats, making it accessible to a wide range of readers. The journal's website, www.thelancet.com, provides access to the full text of the journal's content, as well as a variety of other resources, including news articles, press releases, and a searchable database of the journal's archive. The journal is a valuable resource for anyone interested in medicine, and it is a must-read for all medical professionals.

